

Hvorfor gentager Europa fortidens energikriser?

Kraftværkernes brændselslagre afvikles

Den nuværende energikrise er det logiske resultat af europæisk energipolitik. Vi kan ikke lægge skylden på russerne eller på variationer i vind og nedbør. Den nye krise var programmeret. Rusland handler, som enhver monopolist ville gøre i den samme situation.

Elforbruget steg hastigt i 1960'erne. Der var behov for nye kraftværker, som skulle være enkle, billige og rene. Olie så ud til at være det perfekte brændsel. De nye kraftværker blev bygget hurtigt og for kun én slags brændsel. Den stigende globale afhængighed af importeret olie gav Mellemøstens lande den idé at maksimere deres indtægter ved at skære ned i olieforsyningen til resten af verden. Resultatet blev en dramatisk vækst i oliepriserne. Denne recept bliver nu genbrugt af en monopolist inden for naturgas.

Kul syntes at være det bedste alternative til olie, men de nye kraftværker var ikke indrettet til fyring med kul. Det kom til at koste store investeringer over et par dekader at indbygge udstyr til håndtering af kul, aske og slagge samt i nogle tilfælde at udskifte hele kedlen,

Fordelene ved kul var lav pris, leverandører over hele verden og billige lagerfaciliteter. Røggassen kunne renses for alle væsentlige typer af forurening undtagen én: kuldioxid. Med brændselslager til adskillige måneders normal drift var det muligt at holde sig ude af kulmarkedet, når pris var høj. Denne politik bidrog til stabilisering af brændselsmarkederne.

En helt anden politik blev foreslået efter oliekriserne. Elproduktionen skulle decentraliseres. Lokale vindmøller, solceller og solpaneler skulle sammen med gasfyrede decentrale kraftvarmeværker erstatte de centrale kraftværker og reducere behovet for ledninger til transport af el. "Small is beautiful".

"Kul" blev et skældsord, og det blev med tiden almindeligt accepteret, at kul hurtigst muligt skulle erstattes af vindkraft, som ikke er styrbar og ikke har noget energilager. Vindmøller blev større og måtte organiseres i parker på land og til havs. Parkerne blev hver især større end de fleste kraftværker. Solceller organiseres ligeledes i store parker. Det var enden på den decentrale struktur.

I Danmark er der ingen bekymring for, at lukningen af de traditionelle kraftværker kan påvirke driftssikkerheden. Foringede driftsegenskaber blev mere tydelige i Sverige og Tyskland i forbindelse med lukningen af atomkraftværker. Store roterende enheder stabiliserer transmissionssystemerne. Derfor medførte lukningen af de roterende maskiner ringere overføringssevne i nettene. Den mistede produktion blev i begge lande erstattet af vindkraft i den anden ende af landet. Forøget transport i et svækket net blev flaskehalse og nedsat produktion af vedvarende energi, især i Tyskland og Danmark.

I 2021 faldt Europas beholdning af naturgas væsentligt under det gennemsnitlige niveau, hovedsageligt på grund af større forbrug og mindre produktion. Desuden var tilgangen af vind og vand under normal. Øget import af naturgas var den eneste mulighed for at erstatte den manglende energi. Rusland er den nye monopolist. Prisstigningerne på gas og el afslører Europas sårbarhed, som ikke kan afhjælpes på kort sigt.

Der er sket et par afgørende ændringer, som måske kan forklare, hvorfor brændselslagrene forsvinder.

- Tidligere var danske kraftværker forpligtet til at have en vis mængde brændsel på lager ved vinterens begyndelse på grund af risikoen for isvinter, men de større danske sejlrunder har ikke været frosset til siden 1990'erne. Med overgangen til vedvarende energi har man fundet kravet unødvendigt.
- Efter indførelsen af konkurrence og udviklingen af elmarkeder har el-producenter ikke længere noget incitament til at opretholde et brændselslager. Der vil derfor kun være små eller ingen brændselsreserver ved de enkelte kraftværker.

Stor lagerkapacitet til brændsel og langtidslagerbeholdninger vil stadig være afgørende virkemidler, hvis man ønsker stabile energipriser.

Alle slags elproduktion har fordele og ulemper. Man har set bort fra ulemperne ved en dominerende brug af vind- og solkraft. En grøn konkurrence mellem politiske partier satte målene. Resultatet bliver en grøn omstilling, som ikke er tilstrækkeligt planlagt eller analyseret.